

ményében vannak elhelyezve, továbbá, hogy ezen igen gazdag anyag-
nak feldolgozhatását nagy részben muzeumi őr dr. Herbach Ferencz
korán elhunyt szellemdús leányának néhai Herbach Eugenia kisasz-
szonynak köszönhetni, a ki annak fajok szerinti külön választásában
rendkívüli kitartást és dicséretes alak ismeretet tanusított, a mely
fáradtságos munka iránti elismerésnek kifejezést adandó; dr. Neumayer
a talált új alakok közül kettőt t. i. *Hydrobia Eugeniae* és *Tropidina*
Eugeniae ezen kisaszszonynak ajánlván, azokat keresztnevével megje-
lölve ismertette meg a tudományos körökben.

Essays on Educational Reformers by R. Herbert Quick, Cincinnati, 1874.

A Trinity College (Cambridge) egykori tagjának e műve érde-
kes adatot szolgáltat arra, hogy az angol neveléstan írók is mind
jobban-jobban igyekeznek felhasználni a külföldi (francia, német)
paedag. irodalom kiválóbb termékeit.

A mű első fejezete a jezsuita iskolákról szól. Ismerteti a Ratio
studiorumot, a jezsuiták tanmódját, módszerét, nevelési elveit. A má-
sodik fejezetben Roger Ashamnak (16. századbeli híres philologus,
Erzsébet királyné nevelője) holt nyelvek tanítását tárgyaló művét a
„Scholemaster“-t ismerteti, mely mű ma is érdekes tanulmány-tárgy.
Montaigne-, Ratic-, Milton-nak egy-egy rövid cikket szen-
tel; aztán Comenius, Locke, Rousseau, Basedow, Pesta-
lozzi, Jacotot, Spencer, Herbert rendszereinek jellemzésére
elég tért és gondot fordít. Az utolsó két fejezetben saját nézeteit
mondja el általában a nevelésről, s különösen az erkölcsi- és vallásos
nevelésről. A vallásos nevelést cultussal (ima, írás, olvasás, alkalmi
beszéd, énekek és himnuszok) köti össze. A vallás-tanítás kenetét
mindig a gyermek vezetőinek vallásossága szerzi. A vallásosság az-
zal a belátással párosuljon, hogy az eszmék végtelenül nagyobbak,
mint a symbolumok, melyekkel azokat ki szoktuk fejezni. Az így ve-
zetett növendék okvetlenül türelmes is lesz más emberek nézetei iránt;
nem fogja követelni, hogy az ő elvei és eszméi az egész universum
mértékei legyenek.

A művet néhány érdekes mutatvány zárja be Lily (15. század-
beli növelő) nyelvtanából, Comenius „Janua lingvarum“-ából, Pesta-
lozzi „A remete esti óráiból,“ végül idézetek vannak Colet-, Mul-
caster-től, Locketól és Wiese leveleiből.

F. L.

Report of the Worcester School 1875.

Worcester, 1876. 87 lap.

Marble P. Albert az éjszak-amerikai Egyesült-Államokban a
worcesteri iskolák kitűnő tanfelügyelője megküldötte nekünk fent
jelzett évi jelentését. Az érdekes füzetből kiemeljük a következőket:
Az iskola-székben következő bizottságok vannak: 1) iskola épületek-

re; 2) tankönyvekre és eszközökre; 3) tanítókra; 4) pénztárra felügyelő- és 5) kinevezéseket indítványozó bizottság. Az iskola látogató biztosok névsora a város rész és utca megnevezésével öt egész lapot foglal el.

A tanköteles gyermekek száma (5—15 évesek) 9,570; iskolák száma (elemi és felsőbb elemi és egy középiskola) 155. A tanítók száma 182; ezek közt 165 nőtanító. Beirt növendékek száma a községi iskolákban 9,666 (ezek közt 15 évet meghaladtak is.) Az iskola látogatás közép száma 92. 5%. De a közép iskolában 98. 1%-re tehető. Az iskola év tartama átlag 205 nap. Évi bevétel 153,210 $\frac{1}{2}$ dollár. Kiadás 153,210 $\frac{1}{2}$ dollár. A férfi tanítók havi fizetésének átlaga 169 $\frac{1}{2}$ dollár, a nő tanítóké 52 $\frac{1}{2}$ dollár. Egy tanuló iskolázása került átlag 14.83 dollárba és az iskola látogatás átlaga szerint 21.72 dollárba. 1875. nyitottak egy iskolát a varrás-tanításra, mely körül-belől 200 dollárba került, mely öszszegből az iskola maga behozott 175-öt. Voltak esteli rajz-tanfolyamok, továbbá díszítési rajz-tanfolyam és zene-tanfolyam.

Worcester (Massachusetts államban) ezelőtt százötven évvel kezdette meg a községi iskolák felállítását. Providence és Boston után az első, tehát általában véve a harmadik azon városok közt Worcester, mely elmondhatja, hogy ez a rendszer nem importált, hanem amerikai talajon termett s a nemzet geniusza melegén növekedett.

Két sűrűn nyomtatott lapot foglal el az iskola látogatás és mulasztás egyszerű és összehasonlító statist. kimutatása. Aztán jó az iskola költségek összehasonlító táblázata 1850—76-ig; ezt követi a tanulók szülei nemzetiségének és hazájának öt teljes oldalt elfoglaló táblázata, és tanítók díjainak kimutatása, 3000 dolláron kezdve le 500 dollárig. Az iskola butorokról, felszerelvényekről, kézi könyvekről, sat. szintén nagy gonddal készült, részletes kimutatás van, s az egészet befejezi azon kitüntetett tanulók névsora, a kik tanulásban és iskola látogatásban szorgalmasak voltak egész évben (az az 4 szorgalom-szakban), továbbá, a kik három és a kik két szorgalom-szakban jártak rendszeren iskolába. A kik csak egy szorgalom-szakban voltak szorgalmasak, azoknak nevei mellőzve vannak. Végül megjegyezzük, hogy Amerikában az isk. év (a miénktől eltérően) szorgalom-szakokra (terms) van osztva. A worcesteri termek következők:

1-ső term: 1875. nov. 29-étől tart 1876. febr. 18-ig; tehát áll 11 hétből.

2-ik. 1876. febr. 28-tól ápril 28-ig; áll 9 hétből.

3-ik. Május 8. jun. 30-ig; áll 8 hétből: és a

4-ik aug. 28-tól, 1876. decz. 2-ig; áll 14 hétből.

F. L.

Zur Psychophysik der Moral und des Rechtes (zwei Vorträge) von *Dr. Moriz Benedikt*, Wien, 1875.

A bécsi egyetem orvoskari tanára a német természet-tudósoknak 1874-ben Breslauban és 1875-ben Grazban lefolyt gyűlésén tar-